

Könyvismertetés *Cetta Mainwaring At Europe's Edge Migration Crisis in the Mediterranean*¹ című művéről

URBÁN Ferenc²

Málta mint kis szigetország, meghatározó szerepet tölt be az Európai Unióba irányuló irreguláris migrációban, ami egyrészt földrajzi adottságának köszönhető, másrészt pedig sajátos, szigorú migrációs politikájának. A szigeten található egy a menedékjoggal foglalkozó meghatározó uniós ügynökség, az Európai Menekültügyi Támogatási Hivatal (EASO) központja, amely szintén sajátos értelmezését adja a térség irreguláris migrációjának. A kötet ajánlásának oka mögött egyéni kötődésem az irreguláris migráció témája és az EASO iránt is megtalálható, hiszen az EASO rövid távú szakértőjeként én is beleláthattam a szervezet működésébe, illetve megismerhettem közelebbről Málta történelmét.

A 2019-ben megjelent kötet átfogó képet nyújt a mediterrán térségben 2015 óta tapasztalható irreguláris migrációs jelenségekről. A könyv alapvetően azokat a jelenségeket tárgyalja, amelyek a 2015-ben tapasztalható migrációs válságnak nevezett jelenség kialakulásához vezettek.

A kötet összesen hat fejezetre tagolódik.

Az első (*Notes from the Mediterranean* című), bevezető fejezetben a szerző azt a morális kérdést teszi fel, hogy hogyan jutott el odáig az EU, hogy a Földközi-tengeren veszélybe sodródó emberek élete kevesebbet ér, mint egy tonnhalfogás. A Földközi-tengeren munkájukat végző halászok egyes esetekben azért nem vesznek fel bajba jutott embereket, mert ezzel féltik saját megélhetésüket. Cetta Mainwaring könyvének jelentősége abban rejlik, hogy igyekszik rávilágítani a figyelmünket a helyzetet kiváltó okok összetettségére, azt mutatja be a szerző, hogy hogyan hatnak az EU intézkedései a migrációra, és hogy milyen túlélési technikát fejlesztettek ki az irreguláris migrációban részt vevők ezzel szemben.

A második fejezet (*Constructing Crises to Manage* fejezet) tételmondata, hogy a migrációs válság eseményei az EU migrációs politikájának tudhatók be. Hiszen azáltal, hogy az EU-ba történő legális migráció lehetőségét a harmadik országbeli állampolgárok előtt erősen korlátozták az EU migrációs politikájának alakítói, megalapozták a válság kialakulásának feltételeit. Ebben a fejezetben a szerző bemutatja, hogy milyen tényezők formálták azoknak a jogszabályokkal biztosított

¹ Oxford, Oxford University Press, 2019.

² Doktorandusz, Nemzeti Közszolgálati Egyetem Rendészettudományi Kar Rendészettudományi Doktori Iskola. PhD student, University of Public Service Faculty of Law Enforcement Doctoral School of Police Sciences and Law Enforcement, e-mail: ferenc.urban1980@gmail.com

folyamatoknak a kialakulását, amelyek lehetővé tették, hogy a kívánatos személyek beléphetnek az EU-ba, míg a nemkívánatosakat igyekszik kizárni az EU migrációs politikája. A kialakult válsághelyzet tovább növelte a migráció jogi szabályozása iránti igényt mint a migráció kezelésének egyik eszközt.

A következő, harmadik fejezetben (*Limits of Migration Management* fejezet) a szerző azt tárgyalja, hogy az EU döntéshozói által alkalmazott korlátozó megközelítés téves, mert nem veszi figyelembe az emberi döntésképeséget és az irreguláris migránsok határellenőrzés megkerülésére kifejlesztett képességeit. A megfigyelt jelenség nem légüres térben zajlik le, hanem hatással vannak rá a Földközi- tenger térségének jellegzetességei, beleértve a gazdasági-társadalmi folyamatokat és a Földközi-tenger mentén elhelyezkedő országok között tapasztalható egyenlőtlenségeket is. A szerző ebben a fejezetben tárja eléink két irreguláris migráns Európai Unióba vezető útját is. Két 18 éves, angolul jól beszélő fiatal szemén keresztül mutatja be ezt a kockázatos utazást. Mindezt olyan módon teszi, amellyel képes eloszlatni az irreguláris migránsokat övező előítéleteket. A szerző ebben a részben a tengeren az EU-ba érkezők életéről a köztudatban kialakult képet próbálja meg csökkenteni egyéni sorsok ábrázolásán keresztül.

A negyedik fejezetben a szerző elsősorban Máltára (*At Europe's Edge*), a 2004-ben az EU-hoz csatlakozott szigetországra helyezi a hangsúlyt, amelyet felkészületlenül ért a térség migrációs mozgásainak EU-kötelezettségekkel összhangban való kezelése. Ebben a fejezetben mutatja be a szerző az EU migrációs politikájának árnyoldalait, ami jellemzően a társadalmi kirekesztődésben, az őrizetben és a kitoloncolásban nyilvánul meg.

Az ötödik fejezetben (*Lilliputian Power? Malta's 'Crisis*) a szerző azt tárgyalja, hogy Málta számára a migráció nemcsak problémát jelent, hanem lehetőséget is, hiszen az utóbbi években a migrációs szakdiplomácia révén sikeresen aknáztta ki a sziget a lehetőségeit is, és méretéhez képest nagy befolyást szerzett az EU migrációs politikájának alakításában. A legjelentősebb sikere abban rejlik, hogy a szolidaritás eszméjét kiterjesztette az anyagi források elosztásán túl a személyek EU-n belüli relokációjára is.

A hatodik, záró fejezet (*The future of Europe*) a kötet magját adó elvek egyfajta szintéziseként értelmezhető, és mintegy összefoglalja a könyvben megjelenő fontosabb elveket. Mainwaring szerint az emberiség az az érték, amely az ellentéteink ellenére is összeköt minket, és ez az a lehetőség, amelyet kihasználva segítséget tudnánk nyújtani a Földközi-tengeren hánykolódó embereknek. A felvetés valóban helyes, de talán túl idealisztikus. Konkrét javaslatokra van szükség, amelyekkel az irreguláris migráció problémáját kezelni lehet.

A könyv összességében három fő problémára keresi a választ: az egyik kérdés az, hogy miért a mediterrán térség erődítménnyé alakítása jelenti az EU számára a migrációs szakpolitika egyik meghatározó irányát, az is éppen olyan fontos kérdés, hogy az irreguláris migránsok miért folytatják a veszélyeket rejtegető út ellenére is útjukat az EU területére, még akkor is, ha ez az életük kockáztatásával jár? Arra

a problémára is választ keres a kötet, hogy miként értékeli őrző-védő szerepüket ezek az EU déli mezsgyéjén található országok.

Már csupán néhány oldal elolvasása után is világossá válhat az olvasó számára azonban, hogy Mainwaring könyve nem pusztán csak az EU külső határán található országok szigorú határvédelmi rendszereit szeretné ismertetni, hanem kialakulásuk mozgatórugóit keresi. Arra keresi a választ, hogy mivel magyarázható az, hogy ebben a térségben ennyire lecsökkent az emberi élet értéke.

Mainwaring kötetében nem a szakpolitikai kutató szemszögéből elemzi a máltai irreguláris migrációs mozgásokat, hanem a társadalomkutató nézőpontjából vizsgálja a jelenséget. Az *At Europe's Edge* című mű meghatározó kötete lehet a határőrizeti és migrációelméleti kutatásnak. A szerző történelmi perspektívába helyezve kezeli a Málta, és így a Földközi-tenger térségére jellemző migrációs mozgások dinamikáját és jellemzőit. Olyan mű ez, amely kiegyensúlyozott összefoglalóját adja ily módon a nemzetközi kapcsolatok tudományágának, a migrációs tudománynak és az antropológiának. Az a kötet nagy erénye, hogy az elméletet ötvözi kvalitatív kutatási módszerrel, amelynek keretében antropológiai kutatást folytat.

Az átfogó elemzésen belül olyan kérdéseket fogalmaz meg, amelyek az EU bevándorlási politikáját, illetve az EU egyes tagállamai között lezajlott egyeztetéseket vizsgálják, de bevonja vizsgálódásába az irreguláris migránsok cselekedetét kiváltó tényezők és a határellenőrzés kapcsolatát is.

A kötet ötvözi a történelmi-történeti áttekintést egy empirikus kutatással, amelyet a migráns közösség tagjaival, illetve helyi politikusokkal folytatott interjúk során folytatott az író. A szerző által végzett kutatás különösen abból a szempontból hasznos, hogy számos elemzés foglalkozott már a 2015-ös migrációs válsággal, de viszonylag kevés szerző építette be művébe a migránsok egyéni aspektusait.

A kötet igyekszik megvilágítani az EU határvidékén migránsként vagy politikai döntéshozóként élők cselekedetei mögött rejlő mozgatórugókat. A migránsok cselekedeteinek elemzése során a szerző kitér a csempészek szerepének bemutatására is. Mainwaring a sajtóval ellentétben nem leegyszerűsítve, hanem alapos elemzéssel igyekszik bemutatni az embercsempészek komplex szerepét is az irreguláris migránsok Európába jutásában.

Összességében mindazoknak hasznos olvasmány lehet a könyv, akik szeretnék megismerni az EU-ba irányuló irreguláris migráció mozgatórugóit és ennek a migrációs mozgásnak a normatív szabályozó keretét. A szerző az elesettek, az irreguláris migránsok és a Földközi-tenger mentén levő országok nézőpontjából elemzi a folyamatokat.

Mainwaring minden bizonnyal azt is el szeretne volna érni a kötettel, hogy felhívja a döntéshozók figyelmét az irreguláris migrációban részt vevő emberekre és az EU külső határán elhelyezkedő országokra is. Így azoknak a figyelmét szeretné felkelteni a szerző, akik az irreguláris migrációt valamilyen módon döntéseikkel irányítják, vagy legalábbis részesei ennek a mozgásnak: így az EU-döntéshozókat, a nemzetközi közösség tagjait, és az EU polgárait, akik szinte már érzéketlenné

váltak a jelenséggel szemben. Bár a könyv Málta szempontjából tárgyalja az irreguláris migráció jelenségét, de mégis érvényes példaként szolgálhat más országok és térségek számára is. A könyv számos tudományágat átfogó sokszínűsége miatt jól alkalmazható forrásként szolgálhat több terület szakértője számára is.